

การประเมินศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านท่าหิน

บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

Assessment of Community Based Tourism Management

by Ban Tha Hin Area of Songkhla Lake Basin, Sathing Phra District,

Songkhla Province

ชัยรัตน์ จุสปาโล

Chairat Jussapalo

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จ. สงขลา 90000

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla 90000, Thailand

Corresponding author: E-mail: chairat.jus@hotmail.com

(Received: August 19, 2019; Accepted: December 18, 2019)

Abstract: This research has two main objectives: 1) To study the context of the Ban Tha Hin tourism community and 2) to evaluate the potential for community tourism management, Singhanakhon district, Songkhla province. The methods of this qualitative research are survey, observation, group discussion and in-depth interview conducted with those involved in community tourism. The findings of this research were as follows: The operational context of the tourism community is driven by subdistrict administration organization. The goal of community based tourism is to be a learning resource for the local culture of students, students and the general tourist. The results of the assessment of the potential for community-based tourism management. The Ban Tha Hin found that In the management of tourism by the community and the management of social economy and good quality of life, Conservation and promotion of cultural heritage Systematic, Sustainable management of natural resources and the environment and the service and safety are very high potential.

Keyword: Potential for community-based tourism management, community-based tourism, Ban Tha Hin community, Songkhla lake basin

บทคัดย่อ: การวิจัยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทการดำเนินงานของชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหิน 2) เพื่อประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่ชุมชนบ้านท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การสำรวจ การสังเกตการณ์ สทนากลุ่มย่อย สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า บริบทการดำเนินงานของชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหินขับเคลื่อนโดยผู้นำชุมชน ร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ โดยการพัฒนาเป็นฐานการเรียนรู้ นำเอาทรัพยากรในพื้นที่ โดยใช้แนวคิด “โหนด นา เล” เป้าหมายการท่องเที่ยวต้องการเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้อัตลักษณ์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับนักเรียน

นักศึกษา และผู้คนทั่วไป ส่วนผลการประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่ชุมชนบ้านท่าหิน พบว่า ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนและด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดีด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และด้านบริการและความปลอดภัยมีศักยภาพมาก

คำสำคัญ: ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนบ้านท่าหิน ทะเลสาบสงขลา

คำนำ

การท่องเที่ยวเป็นกลไกที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในช่วงระยะเวลา ที่ 10 ปีผ่านมา การท่องเที่ยวได้เป็นเครื่องมือหลักในการสำหรับใช้ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของไทย (Chancharat and Chancharat, 2010; Chancharat, 2011; Nonthapot, 2013) หากมองย้อนอดีตที่ผ่านมา 20 ปีเมื่อก่อนมีเม็ดเงินจากการท่องเที่ยวกระจุกอยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน ทำให้รายได้ไม่ได้กระจายไปถึงชาวบ้านในชุมชนมากนัก แต่ปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนุกสนาน ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ มีความคาดหวังว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ที่แปลกใหม่ (Hung *et al.*, 2016; Lindroth *et al.*, 2007; Tan *et al.*, 2013) และปัจจุบันนโยบายรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดพัฒนาเศรษฐกิจของชาติโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญสนับสนุนให้เกิดแหล่งเที่ยวใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่าโดยสะท้อนวิถีไทย ที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาให้ชุมชนนั้น ๆ ให้เกิดความยั่งยืน โดยมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับทรัพยากรทางธรรมชาติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนในเชิงการเรียนรู้ส่งผลให้หลายชุมชนในประเทศไทยลุกขึ้นมาเรียนรู้

วางแผน พัฒนาการท่องเที่ยว ของชุมชนตัวเองเพิ่มมากขึ้น

มีนักวิชาการหลายท่าน (Salazar, 2012; Wang *et al.*, 2002) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน โดยมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชน สร้างการเรียนรู้และการสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Boonratana (2010) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่คนของชุมชนเป็นผู้ควบคุมและจัดการท่องเที่ยวในแหล่งและกิจกรรมที่เกิดการท่องเที่ยวของชุมชน นอกจากนั้นยังเป็นเรื่องในการรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ถือเป็น การจัดการท่องเที่ยวที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม โดยความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน 2) ความรู้และความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของคนในชุมชน และ 3) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจัดว่าเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวจากท่องเที่ยวกระแสหลัก ให้

ความสำคัญตามความสนใจของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้น (Jussapalo and Jussapalo, 2012)

ชุมชนบ้านท่าหิน เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีฐานทรัพยากรธรรมชาติอิงกับคาบสมุทรสทิงพระ บริเวณทะเลสาบสงขลาที่จะเป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว ชุมชนได้พยายามที่จะใช้แนวคิดที่นำเสนอให้กับนักท่องเที่ยว คือ “โหนด นา เล” เป้าหมายการท่องเที่ยวต้องการเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน นักศึกษา และผู้คนทั่วไป (Jussapalo, 2017)

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบริบทการดำเนินงานของชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหิน บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อ.สทิงพระ จ.สงขลา และประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative approach) ซึ่งเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสำรวจ (field survey) การสังเกต (observation) สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้อง (in-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) กับผู้คนในชุมชนพื้นที่ตำบลบ้านท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา โดยแยกรายละเอียดเป็นดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาจากผู้เกี่ยวข้องกับชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

วิธีเก็บและรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บและรวบรวมข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสำรวจ (field survey) การสังเกต (observation) สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้อง (in-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (focus group discussion)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล คัดกรองข้อมูลและจัดแยกเป็นประเด็นต่างๆ วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามประเด็นที่ค้นพบ (topic) แล้วนำมาพรรณนาเชิงอุปนัย (inductive)

ผลการศึกษา

1.บริบทการดำเนินงานของชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา

พื้นที่บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีเรื่องราวของผู้คนที่อาศัยหมุนเวียนมานำพันปีและมีฐานทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นผืนน้ำที่กว้างใหญ่ไพศาล มีทั้ง"น้ำจืด" "น้ำกร่อย" และ"น้ำเค็ม" ผนวกเข้ากับแผ่นดินและขุนเขาใหญ่น้อย ที่เป็นทั้งป่าต้นน้ำและที่ราบลุ่มครอบคลุมเนื้อที่ถึง 9,815 ตารางกิโลเมตร กินอาณาบริเวณถึง 3 จังหวัด ทั้งสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช ดินแดนแห่งนี้ถือเป็นพื้นที่ ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย และหลากหลาย

ทั้งพืชพันธุ์ธัญญาหาร สัตว์บก และสัตว์น้ำนานาชนิด อีกทั้งเป็นอู่ข้าวอู่น้ำแหล่งสำคัญของประเทศไทยมาช้านาน มีการตั้งถิ่นฐานสืบสานกันมาหลายชั่วอายุคน จึงก่อให้เกิดรูปแบบทางวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ไม่เหมือนใคร ทว่ามากมายด้วยเสน่ห์หรือให้ผู้คนได้สัมผัสและเรียนรู้

บ้านท่าหิน ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่บริเวณคาบสมุทรสทิงพระ แผ่นดินมหัศจรรย์ที่แต่เดิมเป็นเกาะ 2 เกาะ แต่ด้วยเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ส่งผลให้พื้นที่ทั้งสองเคลื่อนเข้ามาติดกันจนกลายเป็นคาบสมุทร ปัจจุบันประกอบด้วย 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ สทิงพระ สิงหนคร ระโนด และกระแสสินธุ์ ตั้งอยู่ระหว่างทะเลอ่าวไทยและทะเลสาบสงขลา อันเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นที่บริเวณนี้ปัจจุบันมีชุมชนท่องเที่ยวเกิดขึ้นหลายชุมชน และชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหินเป็นชุมชนแรก ๆ ของพื้นที่บริเวณนี้ ที่นำแนวคิดเรื่องท่องเที่ยวชุมชนเข้ามาสร้างเสริมทางเลือกเพิ่มเติมจากอาชีพการทำนา และการทำประมง มีการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยนำเอาจุดเด่นในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกลุ่มน้ำทะเลสาบบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยใช้แนวคิดที่จะขายสิ่งที่ชุมชนมีอยู่ โดยใช้ศาลแกลน โหนด นา เล โดยเรื่องโหนดหมายถึงต้นตาลตะโหนด นา หมายถึง พื้นที่นา และ เล หมายถึงทะเลสาบสงขลา ชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหิน มีประสบการณ์ในการจัดการท่องเที่ยวที่มากกว่า 10 ปี เน้นแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้เรียนรู้วิถีชีวิต โหนด นา เล

กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มศึกษาดูงานเรียนรู้ต่าง ๆ

บริบทการดำเนินงานของชุมชน ประกอบด้วยคณะกรรมการของชุมชนท่องเที่ยว และกลุ่มแปรรูปสินค้าชุมชน โครงสร้างหลัก ๆ จะประกอบด้วยฝ่ายติดต่อประสานงานกับนักท่องเที่ยว ฝ่ายต้อนรับ ฝ่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวแยกตามฐาน และกิจกรรมการท่องเที่ยว และฝ่ายจัดการเรื่องที่พัก นักท่องเที่ยว ในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือกรณีที่มาศึกษาดูงานต้องติดต่อมาก่อนล่วงหน้า รูปแบบโปรแกรมท่องเที่ยวมีทั้ง แบบวันเดียวและ 2 วัน 1 คืน มีบริการที่พักและอาหารไว้คอยบริการ นักท่องเที่ยวตลอดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ได้กำหนดขึ้น

เส้นทางท่องเที่ยวบ้านท่าหิน อยู่บนฐานวิถีวัฒนธรรม โหนด นา เล ต้องการนำเสนอบริบทปัจจุบันเชื่อมโยงกับเรื่องราวหรือสตอรี่ของแคว้นสทิงพระ หรือเกาะสทิงพระ เกิดขึ้นในบริเวณรอบๆ ทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่อำเภอหัวไทรลงมาคลุมพื้นที่ทั้งหมดในเขตจังหวัดสงขลาและพัทลุง บริเวณที่เป็นศูนย์กลางของแคว้น คือบริเวณที่เรียกว่า “แผ่นดินบก” คนรุ่นเก่าๆ ในท้องถิ่นมักเรียกบริเวณที่เคยเป็นเกาะสทิงพระ นี้ว่า “แผ่นดินบก” ซึ่งเริ่มตั้งแต่เขตอำเภอระโนด ผ่านสทิงพระ มายังหัวเขาแดงในเขตอำเภอสิงหนคร “วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนบนแผ่นดินบกหรือคาบสมุทรสทิงพระ” จะมีความผูกพันกับ โหนด-นา-เล ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาหลายชั่วคนนานนับพันปีจวบจนถึงปัจจุบัน ความโดดเด่นและเอกลักษณ์เฉพาะตัวของลุ่มน้ำทะเลสาบ

สงขลา ได้ถูกผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ ๆ ที่สนใจในวิถีชีวิตเข้ามาสัมผัสประสบการณ์ความงามทางธรรมชาติ วิถีชีวิตเชิงเกษตรและเชิงประมงพื้นบ้าน โดยเฉพาะการทำนา หาสัตว์น้ำในทะเลสาบ และที่สำคัญพื้นที่บ้านท่าหินมีการทำอาชีพที่เกี่ยวข้องตลาดโตนด ปัจจุบันคนในชุมชนยังคงประกอบอาชีพขึ้นตาลโตนด ทำให้นักท่องเที่ยวไปสัมผัสกับวิถีโหนด พื้นที่คาบสมุทรสติงพระถือเป็นแหล่งที่มีต้นตาลโตนดมากที่สุดในประเทศไทย ที่สืบทอดกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน นอกจากนั้นและชาวบ้านท่าหิน มีการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านในทะเลสาบสงขลา ปัจจุบันมีทรัพยากรทางการประมง มีทั้งกุ้ง หอย ปู ปลาที่อุดมสมบูรณ์มาก และทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งของชุมชน นอกจากนี้มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่น่าเรียนรู้

เส้นทางท่องเที่ยววิถีโหนด นา เล ฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหินได้พัฒนาเป็นกิจกรรมที่ใช้นำเสนอต่อนักท่องเที่ยว เป็นดังนี้

วิถีโหนด วิถีชีวิตเกี่ยวกับตาลโหนด ประกอบด้วยการขึ้นตาลโตนด ฉะลูกตาล ลูกตาล เชื่อม การทำน้ำผึ้งแว่น น้ำผึ้งเหลว การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด ขนตาล สบู่ตาลโตนด และการเพาะปลูกโหนด

วิถีนา วิถีชีวิตการทำนา อาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน บนคาบสมุทรสติงพระ ซึ่งการทำงานจะสลับกับอาชีพตาลโตนด บางบ้านเมื่อหมดหน้าตาลโตนดก็จะมาประกอบอาชีพทำนา

วิถีเล วิถีชีวิตชาวประมงแบบดั้งเดิมและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประมง เช่น การทำไข่-ส้ม การทำกุ้งส้ม ปลาแห้ง ปลาต้มน้ำผึ้ง

การเดินทางมาของนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้และสัมผัสกับประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ร่วมกับกลุ่มชาวบ้านที่นี่ เรียนรู้การขึ้นต้นตาล การเกี่ยวน้ำตาล การร่อนหวาน ไถ คำนากะข้าว นวดข้าว และออกเรือหาปลา แหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นที่สืบทอดกันมานับเนื่อง แต่บรรพบุรุษและการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง วิธีการทำประมงในทะเลสาบสงขลา เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และมีวิธีทำประมงจำนวนมากที่หาชมไม่ได้จากพื้นที่อื่น อาทิการร่อนกุ้ง ยกไขปลา ไขกุ้ง ไขกุ้งนา ไขปลา ดูกทะเล การทอดแหกุ้ง ทั้งนี้ผู้มาเยือนนอกจากจะได้นั่งเรือชมวิถีชีวิตการทำประมงของคนถิ่นนี้แล้ว ยังสามารถล่องเรือเที่ยวชมธรรมชาติทะเลสาบสงขลา นกน้ำนานาชนิด บัวหลากหลายพันธุ์ รวมถึงพืชและสัตว์น้ำอีกมากมาย นอกจากนี้ยังมีเกาะแก่งให้รอสัมผัสความงามอีกมากแห่ง ทั้งเกาะนางคำ เกาะแพ เกาะบรรทม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สามารถเชื่อมโยงไปได้ คือ ถิ่นกำเนิดหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลชุมพล และตำบลดีหลวง

จากที่กล่าวมาข้างพบว่าพื้นที่และกิจกรรมจะสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวเหมือนกับได้ท่องเที่ยวล่องไปในผืนแผ่นดินลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เกือบทั้งหมด และหากนักท่องเที่ยวสนใจสัมผัส ภาพ

วิถีชุมชนแห่งนี้สามารถติดต่อแกนนำชุมชนท่องเที่ยว
บ้านท่าหิน ต.ท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา

2.ศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่ชุมชนบ้านท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา

การประเมินศักยภาพการบริหารจัดการ
ท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่ชุมชนบ้านท่าหิน อ.สทิง

พระ จ.สงขลา คณะผู้วิจัยใช้แบบประเมินการ
บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนใช้เกณฑ์
มาตรฐานการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ตามแนวทางขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่
พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถสรุปได้
ดัง Table 1

Table 1. Tourism management by Ban Tha Hin community

Ban Tha Hin community	Have	None
Subject in tourism management by the community		
1. Efficiency in community management	✓	
2. The efficiency of collective agreements for tourism management by communities	✓	
3. Efficiency of guidelines for tourists	✓	
4. The efficiency of community tourism management in personnel development in the group	✓	
5. Efficiency of promoting participation of all parties	✓	
6. Effective participation of various network partners	✓	
7. Efficiency in managing the market and promoting tourism by community sustainably	✓	
8. Efficiency of financial accounting systems	✓	
9. Focusing on youth	✓	
Subject in the social, economy and good quality of life		
10. Efficiency in revenue allocation	✓	
11. Efficiency in promoting good quality of life	✓	
12. Quality of community products for creating opportunities to increase income from tourism	✓	
13. The importance of human rights in tourism	✓	
Subject in conservation and promotion of cultural heritage		
14. Quality database for cultural heritage for tourism	✓	
15. Efficiency in the dissemination of cultural heritage through cultural tourism	✓	
16. Efficiency in conserving local culture	✓	
Subject in sustainable management of natural resources and the environment		
17. Efficiency in area management for tourism	✓	
18. Quality database of natural resources and environment	✓	
19. Efficiency in the dissemination on natural resources and Environment through ecotourism	✓	
20. Efficiency in conserving natural resources and environment in the community	✓	

Table 1. Tourism management by Ban Tha Hin community (Cont.)

Ban Tha Hin community	Have	None
Subject in Services and safety		
22. Service satisfaction and tourism safety level	✓	
23. The efficiency of meaningful media	✓	
24. Quality of routes and tourist activities	✓	
25. Quality of tourist service center	✓	
26. Efficiency of management of tourism route in the community	✓	
27. Efficiency in emergency management	✓	
28. Efficiency in Coordination of Services	✓	

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านท่าหิน สามารถสรุปได้เป็น 5 ด้านดังนี้

1.ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว มีการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการรวมตัวกันของกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ท่าหิน โดยมีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน เข้ามามีส่วนช่วยในการหนุนเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน ต่อมาหลายหน่วยงานได้ให้การรับรองการดำเนินการ ปัจจุบันมีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน มีคณะกรรมการที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการจากชุมชน มีการแบ่งฝ่ายในการทำงานและมีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนว่าแต่ละฝ่ายทั้งหมดเป็นคนในชุมชน ประธานชุมชนเป็นกำลังสำคัญในการบริหารจัดการและช่วยในการดำเนินงานกิจกรรมของชุมชนในหลาย ๆ เรื่อง มีบทบาทสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน ในการบริหารจัดการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ การดำเนินครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ครบทั้ง 3 มิติ ก่อให้เกิดความสมดุลในการท่องเที่ยวของชุมชน เห็น

ได้ชัดเจนว่า ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามชุมชนไม่ทำการท่องเที่ยวของชุมชนโดยมุ่งหวังรายได้ให้มากเกินไปความสามารถในการรองรับของชุมชน เน้นการท่องเที่ยวไปที่กลุ่มศึกษาดูงานวิถีชีวิต โหนด นา เล ให้เปิดให้บริการทุกวัน แต่หากวันไหนที่นักท่องเที่ยวไม่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชน ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะกลับไปประกอบอาชีพด้านการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ วัว หมู ในการดำเนินงานท่องเที่ยว ได้จัดประชุมโดยมีผู้เข้าร่วมเกินร้อยละ 80 ทุกครั้ง ในกรณีที่มีนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่เข้ามาจะมีการประชุม เพื่อเตรียมพร้อมในการต้อนรับและเตรียมความพร้อมฐานการเรียนรู้ของชุมชน ส่วนเรื่องของสมาชิกและกรรมการ ได้จัดทำทะเบียนประวัติทุกคน ก็ได้ทำทะเบียนประวัติและกรรมการและแจ้งให้สมาชิกทราบถึงกฎกติกาของชุมชน ส่วนในเรื่องการจัดสรรรายได้เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของสมาชิก จะต้องนำส่งเข้ากองกลางเพื่อพัฒนาชุมชน และนอกจากนี้สมาชิกทุกคน จะเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในวันที่ชุมชนนัดหมาย

เพื่อพัฒนาชุมชน ที่ผ่านสมาชิกได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการพัฒนาและร่วมกิจกรรมของชุมชน ชุมชนมีข้อตกลงร่วมกันในการจัดการทรัพยากรด้านสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว พร้อมกับได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีการร่วมกันกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการใช้ทรัพยากรด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ และ ดูแลรักษาทรัพยากรไม่ถูกทำลายหรือลดคุณค่าลงจากกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆในชุมชน ได้กำหนดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อิงกับทรัพยากรหลัก ตามแนวทางการท่องเที่ยว โหนด นา เล และรวมไปถึงมีข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมของชุมชนได้รับความเสียหายจากการท่องเที่ยว โดยชุมชนจัดทำข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนมีการร่วมกันกำหนดข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ไม่เกิดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต่างๆ ที่เป็นผลเสียต่อชุมชน การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการอบรม เข้าร่วมประชุม ในเรื่องจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งผลให้คณะกรรมการ และสมาชิก ได้เพิ่มศักยภาพในด้านความรู้ และ ทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ในเวทีการประชุม มีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนในการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเปิดรับสมาชิกใหม่เป็นประจำโดยให้โอกาสคนในชุมชนก่อน ชุมชนมีการทำงานร่วมกับภาคีต่างๆ จากภาครัฐและภาคเอกชนที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ให้ยั่งยืน ชุมชนมีการพัฒนาข้อมูลที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวและได้นำเสนอผ่านระบบอินเทอร์เน็ต บนเว็บไซต์ และ Facebook มีหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้ามาช่วยผลิตสื่อและมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ชุมชนมีแผนพับ มีป้ายบอกจากถนนใหญ่ และมีแผนที่ท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งมีปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยว ชุมชนมีระบบการบริหารจัดการเงิน การบัญชี และมีบุคลากรดูแลการทำบัญชีโดยสามารถตรวจสอบได้ และมีความโปร่งใส ชุมชนมีการให้ความสำคัญกับเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่ยังมีเครือข่ายการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย

2. ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี

การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของสมาชิก และสาธารณประโยชน์ผ่านกองทุนพัฒนาชุมชนกลางเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมวิถีชีวิต และ กิจกรรมต่างๆของชุมชน และสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยให้ชุมชนมีความสามัคคี และ สอดคล้องกับวิถีชีวิต โหนด นา เล มีการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีการจัดสรรพื้นที่จัดจำหน่ายให้กับคนในชุมชน ได้แก่ จุดสาธิตการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด เช่น น้ำตาลตะโหนดแว่น น้ำตาลตะโหนดผง ขนมพื้นเมือง และอาหารท้องถิ่น ที่มาจากภูมิปัญญา

ท้องถิ่น ชุมชนคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของคนทุกกลุ่ม เช่น เด็ก สตรี คนชรา และคนพิการ ให้มีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

โดยภาพรวม มีการจัดการด้านเศรษฐกิจ โดยยกระดับการเกษตร การประมง การแปรรูป ผลิตภัณฑ์ชุมชน มาบูรณาการกับการท่องเที่ยวของ ชุมชนนำไปสู่การสร้างรายได้สู่ชุมชน ทำให้ส่งผลต่อ สังคมและมีส่วนยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีกับคนใน ชุมชนบ้านท่าหิน

3. ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทาง วัฒนธรรม

ชุมชนมีการจัดการข้อมูลทางมรดก วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ผ่านการวิจัยเรื่อง โหนด นา เล และการศึกษาของนักวิชาการ นักวิจัย หน่วยงานภายนอกต่าง ๆ รวมถึงนักเรียนนักศึกษา ที่เข้ามามีส่วนช่วยเหลือชุมชน โดยมีการสืบค้น รวบรวมข้อมูลทางมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นและมีการ นำข้อมูลไปใช้ในการท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมและมีการเผยแพร่ มรดกวัฒนธรรมของชุมชนผ่านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว หรือ สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ

4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้พื้นที่ ตามวัตถุประสงค์ (Zoning) เพื่อการท่องเที่ยวโดยมี การร่วมวางแผน และ จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวตาม แผนผังการใช้พื้นที่ เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่ส่งผล กระทบด้านลบกับการใช้พื้นที่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ชุมชนมีการพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณชุมชนให้

มีความร่มรื่น เป็นระเบียบ สวยงามตามความ เหมาะสม มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญาด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรม ท่องเที่ยว และสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ และสมาชิกมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในชุมชนผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ร่วมกัน กำหนดขึ้น

5. ด้านบริการและความปลอดภัย

ชุมชนมีการวัดระดับความพึงพอใจในการ ให้บริการด้านการท่องเที่ยว โดยมีการเก็บข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์วางแผนการพัฒนาให้ ดียิ่งขึ้น ชุมชนมีนักสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ ได้รับการพัฒนาและสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของ ชุมชนได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีเส้นทางและกิจกรรม ท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว มีจุดบริการห้องน้ำที่ สะอาดและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีจุดบริการ อาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และใช้วัตถุดิบใน ท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบในการประกอบอาหาร มี การบริการข้อมูลท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ถูกต้อง เข้าถึงง่าย มีการจัดสรรจุดจำหน่ายสินค้าและของที่ ระลึกของชุมชน มีป้ายสื่อความหมายต่างๆ ที่ชัดเจน ติดตั้งในจุดที่เหมาะสม ชุมชนมีวิธีและเส้นทางการ เดินทางท่องเที่ยวในชุมชนที่ปลอดภัย มีแผน ขั้นตอน อุปกรณ์ และ มาตรการรองรับกรณีฉุกเฉิน ชุมชนมี วิธี ช่องทาง และ อุปกรณ์ และมีความสามารถในการประสานงานด้านการบริการเพื่อใช้ประสานงาน ภายในชุมชนและหน่วยงานขององค์การปกครอง

ส่วนท้องถิ่นและรวมถึงมีวิธีการที่จะ ติดต่อสื่อสารกับ
นักท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

อภิปรายผล

บริบทการดำเนินงานของชุมชนท่องเที่ยว
บ้านท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา มีผลการวิจัยพบว่า
ชุมชนมีการดำเนินงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดย
ชุมชนมานานมาก 10 กว่าปี ผู้นำชุมชนและกรรมการ
ของชุมชนท่องเที่ยวมีความรู้และประสบการณ์ใน
การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดีหลายเรื่อง
เช่น การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว เส้นทาง
ท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
การจัดการเรื่องที่พิก การตลาด และที่สำคัญวิธีการ
ในถ่ายทอดความรู้เรื่องความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเรื่อง โหนด นา เล ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็น
นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป และ
นอกจากนี้แกนนำชุมชนมียังบทบาทที่นำต้นทุนที่
เป็นฐานทรัพยากรการเกษตร การทำประมงพื้นบ้าน
และฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถี
ชีวิต มาสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวและได้
พัฒนาเป็นกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวของ
ชุมชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Sukbanjong
and Wattanakamolchai (2019) ได้ศึกษาการ
พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง
อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง โดยพบว่าประเด็น
เรื่อง สภาพปัจจุบันของสถานที่ท่องเที่ยวและ
ศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนหนานมดแดงได้
นำเอาฐานทรัพยากรทางธรรมชาติและทาง
วัฒนธรรมได้แก่วัฒนนา ไส้ น้ตกหนานสวรรค์ น้ตก

หนานปลิว ถ้านายพุ่ม วัดหอมพุทธาราม มาพัฒนา
เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ
Kaewkhaw (2018) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการ
ท่องเที่ยวโดยชุมชนของท้องถิ่นคลองพระอุดม
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งพบว่า บริบทการ
ดำเนินงานของชุมชนท้องถิ่นคลองพระอุดม มี
ดำเนินงานชุมชนตามแนวคิด ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม
เป็นเจ้าของ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์
ที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชน เนื่องจากชุมชนมีฐาน
ทรัพยากรทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม ซึ่งทั้ง
สองชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดและสื่อ
ความหมายผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน
โดยนำต้นทุนที่เกี่ยวข้องวิถีชีวิต อาหารการกิน
วัฒนธรรมท้องถิ่น มาสร้างประสบการณ์ให้กับ
นักท่องเที่ยว นอกจากนี้พบว่าผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับบริบทการดำเนินงาน สอดคล้องกับ Aungkura
(2006) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการ
ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
พบว่าการรวมกลุ่มของวัฒนธรรมชุมชนที่เข้มแข็ง
สามารถนำมาพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาส่งเสริม
พัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนได้

ส่วนผลการประเมินศักยภาพในการบริหาร
จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่ชุมชนท่าหิน อ.สทิง
พระ จ.สงขลา พบว่าโดยภาพรวมศักยภาพการ
บริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวทางของ
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยประสบการณ์มาอย่าง
ยาวนาน ได้ดำเนินการครอบคลุมประเด็นย่อยและ
ดำเนินการครบทั้ง 5 ด้าน 1) ด้านการบริหารจัดการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) การจัดการด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และยั่งยืน และ 5) ด้านบริการและความปลอดภัย สอดคล้องกับบทความวิชาการของ Maneechod (2017) ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวมุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ และความผูกพันระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงรากเหง้าของชุมชนเน้นความยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยว สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน รวมถึงสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสมาชิกในชุมชน และก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่ากับผู้มาเยือน แต่อย่างไรก็ตามพบว่ามีประเด็นในเรื่องประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้ใช้แนวทางของ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 5 ด้าน ซึ่งต่างจากการศึกษาของ Champawan and Promburom (2015) ที่นำเสนอแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การประสานงาน และการควบคุม โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การพัฒนา การลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมประเมินผล

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srilachai and Buasorn (2018) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ ที่ศึกษา 2 เรื่อง ศักยภาพของชุมชนบ้านโคกเมืองในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และปัจจัยความสำเร็จและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า บริบทการดำเนินงานของชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหิน สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนบ้านโคกเมืองในการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนโคกเมืองมีฐานทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ มีปราสาทหินในชุมชน ฐานทรัพยากรทางธรรมชาติมีภูเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ และฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรมวิถีชีวิต มีการรำอัสรา การรำบายศรีสู่ขวัญ มีประเพณี ฮีตสิบสองคองสิบสี่ ด้านการบริการมีโฮมสเตย์ มีอาหารพื้นบ้านให้บริการนักท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายของฝาก ชุมชนมีนำสิ่งเหล่านี้มาพัฒนาเป็นกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยว มีการดึงกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะกลุ่มชาวนาที่อยู่ในชุมชนมาพัฒนาเป็นฐานเรียนรู้รองรับกลุ่มศึกษาดูงาน ส่วนปัจจัยความสำเร็จและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของชุมชนบ้านโคกเมืองมีความสอดคล้องกับผลประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเช่นกัน ชุมชนมีระเบียบท่องเที่ยวชุมชน ครอบคลุมการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างมาก

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนโคกเมือง ดำเนินการตามแนวทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับ ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับป่าชุมชน และ ด้านเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ นำเสนอขายร่วมโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว ของชุมชน และ สอดคล้องกับ Sukbanjong and Wattanakamolchai (2019) ในเรื่องการบริหาร จัดการท่องเที่ยวของชุมชนน่านมดแดง โดยชุมชน เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ของชุมชน โดยใช้แนวคิดร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ มีจุดบริการนักท่องเที่ยว มีการส่งเสริมการจ้างงานใน ชุมชน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน การรักษาความ สะอาดในชุมชน การดูแลสุขภาพธรรมชาติ การรักษา ความสะอาดในลำคลอง การดูแลเรื่องความปลอดภัย และการจัดการผลประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยวในชุมชนอย่างเป็นธรรม ก่อให้รักสามัคคี กันในชุมชน

สรุป

จากผลการวิจัยพบว่าบริบทการดำเนินงาน ของชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าหิน มีหลายหน่วยงานที่ บทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น มหาวิทยาลัยในพื้นที่และหน่วยงานราชการที่ เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง ผู้นำชุมชนและ กรรมการของชุมชนท่องเที่ยวมีความรู้และ ประสบการณ์ในการจัดการท่องเที่ยว เช่น การ จัดการเรื่องที่ปัก การตลาด และที่สำคัญวิธีการ ถ่ายทอดความรู้องค์ความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย

สามารถดำเนินการเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชนได้อย่างดีเยี่ยม และนอกจากนี้แกนนำชุมชนมี บทบาทในการนำฐานทรัพยากรการเกษตร การทำ ประมงพื้นบ้าน และฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิต ของชาวบ้านในพื้นที่มาบูรณ การ โดยพัฒนาเป็นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวได้เข้ามา เรียนรู้ ศึกษาดูงาน และได้พัฒนาเป็นกิจกรรมการ ท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนผลการประเมินศักยภาพใน การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ครอบคลุมทุกด้านและพบว่ามาตรฐานการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ดำเนินการครบทั้ง 5 ด้าน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการวิจัย เรื่อง ศักยภาพในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของธุรกิจและชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลา ได้รับทุนสนับสนุน จากสำนักงาน การวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เอกสารอ้างอิง

- Aungkura, R. 2006. Development of artistic and cultural tourism potential and local wisdom. STOU Journal 19(1): 79-88. (in Thai)
- Boonratana, R. 2010. Community- based tourism in Thailand: The need and justification for an operational

- definition. Kasetsart Journal (Social Sciences) 31(2): 280-289.
- Champawan, S. and T. Promburom. 2015. Guidelines for Capacity Development and Community-Based Cultural Tourism Management in Tambon Ban Ruean, Pasang District, Lamphun Province. Journal of Community Development and Life Quality 3(1): 5-16. (in Thai)
- Chancharat, S. 2011. Thai tourism and economic development: The current state of research. Kasetsart Journal (Social Sciences) 32(2): 340-351.
- Chancharat, S. and N. Chancharat. 2010. Tourism development and economic growth: Evidence from Thailand. International Journal of Applied Business and Economic Research 8(1): 65-77.
- Hung, W.L., Y.J. Lee and P.H. Huang. 2016. Creative experiences, memorability and revisit intention in creative tourism. Current Issues in Tourism 19(8): 763-770.
- Jussapalo, C. 2017. The Managerial Potential of Enterprises and Communities of Lake Basin: Nakorn Sri Thammarat, Phatthalung, and Songkhla. Research reports, Thailand Research Fund, Bangkok. 290. (in Thai)
- Jussapalo, S. and C. Jussapalo. 2012. Ecotourism management model by participation process community in the area of seaweed island, Satun province. pp. 5-9 Proceeding of the National Network of Higher Education Institutions Research Year 2012. Office of the Higher Education Commission, Bangkok. (in Thai)
- Kaewkhiaw, S. 2018. Community based tourism management at Khlong Phra Udom Pak Kret district, Nonthaburi province. Rajapark Journal 11(special issue): 271-281. (in Thai)
- Lindroth, K., J. Ritalahti and T. Soisalon-Soininen. 2007. Creative tourism in destination development. Tourism Review 62(3/4): 53-58.
- Maneechod, N. 2017. Community-based tourism management. Journal of International and Thai Tourism 13(2): 25-46. (in Thai)
- Nonthapot, S. 2013. Tourism and economic growth of Thailand testing: New evidence from ARDL and rolling window approaches. International

Journal of Applied Business and
Economic Research 11(2): 251-260.

Salazar, N. B. 2012. Community- based
cultural tourism: Issues, threats and
opportunities. Journal of Sustainable
Tourism 20(1): 9-22.

Srilachai, A. and P. Buasorn. 2018. Guidelines
for sustainable tourism management
for community- based tourism: A
case study of Ban Kokmuang,
Jorakhemak, Prakhonchai district,
Buriram province. Journal of
Graduate Studies Valaya Alongkron
Rajabhat 12(1): 218-229. (in Thai)

Sukbanjong, C. and S. Wattanakamolchai.
2019. Sustainable Tourism
Development of Nhanmoddang, Pa
Phayom district, Phatthalung
province. Journal of Thai Hospitality
and Tourism 14(2): 3-16. (in Thai)

Tan, S.K., S.F. Kung and D.B. Luh. 2013. A
model of ‘creative experience’ in
creative tourism. Annals of Tourism
Research 41(3): 153-174.

Wang, Y., Q. Yu and D.R. Fesenmaier. 2002.
Defining the virtual tourist
community: Implications for tourism
marketing. Tourism management
23(4): 407-417.
